

Warszawa, 18 czerwca 2019 roku

Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS **Informacja dla mediów po pierwszym roku działania**

Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS został powołany 4 czerwca 2018 r., w rocznicę pierwszych częściowo wolnych wyborów w Polsce, jako porozumienie 12 organizacji zrzeszających sędziów i prokuratorów oraz organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych zaangażowanych w obronę praworządności w Polsce:

- Stowarzyszenie im. Prof. Zbigniewa Hołdy
- Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA – Polish Judges Association IUSTITIA
- Stowarzyszenie Sędziów „THEMIS”
- Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”
- Inicjatywa Obywatelska Wolne Sądy
- Helsińska Fundacja Praw Człowieka
- Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRIS
- Archiwum Osiatyńskiego
- Stowarzyszenie Amnesty International
- Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów Sądów Administracyjnych
- Forum Współpracy Sędziów

Głównym obszarem działania KOS jest monitorowanie przypadków represji i nacisków ze strony władzy wobec przedstawicieli zawodów prawniczych oraz zapewnienie takim osobom pomocy prawnej, a także psychologicznej.

Od czasu powołania KOS, Rzecznicy Dyscyplinarni Sędziów Sądów Powszechnych wszczęli co najmniej **38 postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych** wobec sędziów. Część z tych postępowań została już umorzona.

Prawnicy związani z KOS zaangażowani są w prowadzenie **30 spraw w obronie sędziów**. Biorą także udział w postępowaniach przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskim Trybunałem Praw Człowieka.

Na stronie internetowej Komitetu (<https://komitetobronysprawiedliwosci.pl/>) znajduje się **Archiwum Represji**, które stanowi narzędzie umożliwiające monitorowanie nacisków i działań represyjnych wobec przedstawicieli wykonujących zawody prawnicze. Do tej pory opisane są w nim sprawy 31 sędziów, 21 prokuratorów, 2 adwokatów oraz sprawy zbiorowe.

KOS wydaje opinie, komunikaty, opublikował 4 ekspertyzy prawne. W lutym 2019 roku ukazał się raport KOS "Państwo, które karze. Naciski i represje wobec polskich sędziów i prokuratorów", aktualizowany w maju 2019 roku.

Sprawy dotyczące polskiej praworządności na wokandzie Trybunału Sprawiedliwości UE w Luksemburgu

Konferencja prasowa podsumowująca pierwszy rok działania Komitetu KOS została zwołana w szczególnym momencie.

Dziś 18 czerwca w Trybunale Sprawiedliwości UE odbywa się rozprawa w sprawie pytań prejudycjalnych zadanych przez Sędziego Sądu Okręgowego Igora Tuleyę. Pytania dotyczą tego, czy w sytuacji, w której obowiązuje upolityczniony system dyscyplinowania sędziów, sędziowie są niezawisli w rozumieniu prawa europejskiego.

TSUE w najbliższych tygodniach i miesiącach wypowie się również w innych w sprawach dotyczących praworządności w Polsce.

SKARGI KOMISJI EUROPEJSKIEJ DO TSUE

- **Dotycząca ustawy o Sądzie Najwyższym (status: przed TSUE).** 24 czerwca 2019 roku Trybunał Sprawiedliwości UE wyda wyrok w sprawie skargi Komisji Europejskiej, złożonej na podstawie art. 258 Traktatu o Funkcjonowaniu UE wobec przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym, które odsyłały w stan spoczynku sędziów SN i NSA. 19 października 2018 roku TSUE wydał w tej sprawie tak zwane zabezpieczenie, dzięki któremu sędziowie Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego po 65. roku życia, w tym Pierwsza Prezes SN, nadal mogą orzekać. Chociaż ustawę o SN później znowelizowano, zaskarżone przepisy usunięto, a sędziów przywrócono do orzekania, to TSUE jest zobowiązany do wydania w tej sprawie wyroku.
- **Dotycząca ustawy o sądach powszechnych (status: przed TSUE).** Na wokandzie TSUE jest także sprawa przeciwnaruszeniowa dotycząca ustawy o ustroju sądów powszechnych. Komisja Europejska zaskarżyła przepisy dotyczące zmian wieku emerytalnego sędziów oraz dyskrecyjną władzę Ministerstwa Sprawiedliwości co do przedłużania orzekania przez sędziów.
- **Dotycząca systemu dyscyplinowania sędziów (status: KE analizuje odpowiedź polskiego rządu).** 3 kwietnia 2019 Komisja Europejska zaczęła kolejną procedurę

przeciwnaruszeniową (z art. 258 TFUE) przeciwko Polsce, dotyczącą systemu dyscyplinowania sędziów. Według KE „nowy system dyscyplinarny podważa niezależność polskich sędziów przez to, że nie zapewnia niezbędnych gwarancji ochrony przed kontrolą polityczną”. Polska strona udzieliła KE odpowiedzi w wyznaczonym terminie 3 czerwca 2019. KE analizuje teraz tę odpowiedź. Jeśli polski rząd nie zastosuje się do rekomendacji KE, najprawdopodobniej na jesieni 2019 roku skieruje kolejną skargę do TSUE. KE może wówczas, podobnie jak w sprawie ustawy o SN, wnieść o wydanie zabezpieczenia, czyli tymczasowego wstrzymania funkcjonowania nowego systemu dyscyplinarnego, na czas trwania postępowania przed Trybunałem.

PYTANIA PREJUDYCJALNE ZADANE PRZEZ POLSKIE SĄDY DO TSUE

- 27 czerwca 2019 roku rzecznik generalny TSUE Evgeni Tanchev wyda opinię w sprawie pytań prejudycjalnych zadanych przez SN w sprawie Krajowej Rady Sądownictwa i Izby Dyscyplinarnej. Pytania dotyczą tego, czy nowy system powoływania KRS i w konsekwencji wyboru sędziów do Izby Dyscyplinarnej wypełniają standardy prawa europejskiego i zapewniają przestrzeganie w Polsce unijnej zasady skutecznej ochrony sądowej. W tej sprawie w TSUE do tej pory odbyły się dwie rozprawy – 19 marca i 14 maja 2019 roku, ta druga z udziałem przedstawicieli KRS.

Pozostałe pytania prejudycjalne skierowane do TSUE:

- 22 listopada 2018 roku Naczelny Sąd Administracyjny zadał pytania prejudycjalne dotyczące statusu KRS i nowych sędziów Sądu Najwyższego. Pytania dotyczą procedury odwoływania się od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa. NSA wyraził też wątpliwości związane z tym, że członkowie KRS "wybierani są przez władzę ustawodawczą". Sprawa jest na pisemnym etapie postępowania i czeka na rozpoznanie.
- 21 maja 2019 roku Sąd Najwyższy (Izba Cywilna, w składzie 7 sędziów), na kanwie sprawy Sędziego Sądu Okręgowego Waldemara Żurka, zadał pytanie prejudycjalne, które zmierza do uzyskania odpowiedzi od Trybunału, czy nowa Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN jest sądem w rozumieniu prawa UE. SN poprosił o tryb przyspieszony. Jeśli TSUE zdecyduje rozpatrywać sprawę w trybie przyspieszonym, wyroku możemy spodziewać się na przełomie 2019/2020 roku.
- 12 czerwca 2019 Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych), w związku ze sprawą sędzi Sądu Rejonowego Moniki Frąckowiak, skierował do TSUE pięć pytań prejudycjalnych odnoszących się w szczególności do statusu nowej Izby Dyscyplinarnej SN i statusu osób powołanych na sędziów Sądu Najwyższego.

Oczernianie wymiaru sprawiedliwości przez polskie władze

Przedstawiciele polskich władz publicznie deprecjonują i oczerniają polski wymiar sprawiedliwości, choć Komisja Europejska w grudniu 2017 roku, rozpoczynając przeciwko Polsce procedurę z art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej, dotyczącą naruszenia praworządności, wśród pięciu rekomendacji nakazała polskim władzom „powstrzymanie się od działań i oświadczeń publicznych, które podważają legitymację wymiaru sprawiedliwości”.

Od tego czasu przedstawiciele władz wielokrotnie publicznie deprecjonowali polski wymiar sprawiedliwości oraz przedstawiali fałszywe oskarżenia wobec polskich sądów i polskich sędziów. Wymienimy te najważniejsze:

- po objęciu urzędu, w grudniu 2017 roku Premier Mateusz Morawiecki opublikował w dzienniku *Washington Examiner* artykuł, w którym fałszował obraz polskiego sądownictwa oraz przedstawiał zmiany w wymiarze sprawiedliwości jako działania „naprawcze”;
- 4 lipca 2018 roku Premier Mateusz Morawiecki wystąpił w Parlamencie Europejskim, gdzie przedstawił podobnie nieprawdziwą, oszczerczą opowieść o sądach i sędziach w Polsce;
- Zastępca Prokuratora Generalnego Robert Hernand wydał oświadczenie dotyczące postanowienia Sądu Najwyższego z 2 sierpnia 2018 roku (zadanie pytań prejudycjalnych do TSUE i zastosowanie zabezpieczenia), w którym sformułował pogroźki wobec Sądu Najwyższego i jego sędziów. W oświadczeniu była mowa o „całkowicie bezpodstawnym przypisaniu sobie przez Sąd Najwyższy uprawnień do zawieszenia stosowania przepisów ustaw”. W oświadczeniu insynuował, że Sąd Najwyższy dokonał uzurpacji, niezgodnej z polskim porządkiem konstytucyjnym i ustawowym. Tymczasem sądy państw członkowskich UE są sądami europejskimi i mogą zadawać pytania prejudycjalne do SN.
- W grudniu 2018 roku Premier Mateusz Morawiecki udzielił wywiadu francuskiemu dziennikowi „Le Figaro”, w którym przedstawił fałszywą historię pokomunistycznych rozliczeń polskich sądów oraz zasugerował, że polskie sądy działają najgorzej w UE, co jest sprzeczne z danymi. Według danych Komisji Europejskiej za 2018 r. Polska jest na 12 miejscu wśród krajów Unii Europejskiej jeśli chodzi o czas rozstrzygania spraw cywilnych i handlowych oraz na 19 miejscu jeśli chodzi o rozstrzyganie spraw administracyjnych.
- W kwietniu 2019 roku Premier Mateusz Morawiecki w czasie spotkania na Uniwersytecie Nowojorskim w USA porównał konieczność dokonywania zmian w wymiarze sprawiedliwości w Polsce do konieczności rozliczeń po drugiej wojnie światowej przez demokratyczną Francję nazistowskich kolaborantów z państwa Vichy.
- W czerwcu 2019 roku Prezydent Andrzej Duda w czasie oficjalnej wizyty w USA, przedstawił fałszywy, oszczerczy obraz polskiego sądownictwa, szczególnie odnosząc się do SN, którego sędziowie muszą według prezydenta odejść w stan spoczynku, ponieważ orzekali wyroki skazujące w stanie wojennym wobec opozycji.

W tym kontekście, działania Komitetu Obrony Sprawiedliwości KOS są tym bardziej konieczne.